

ANALYSIS OF CURRENT ANTHRACNOSIS DISEASE AND AGAINST THEIR AGROTECHNOLOGIES

Boynazarov Odil Sharofovich
Termez Institute of Agrotechnology and
Innovative Development (PhD)

Khodjamkulova Sitora Suloymanovna
Doctor of Plant Quarantine and Protection,

Nizamiddinov Kamolliddin
XXX Assistant of Termez Institute of Agrotechnology and
Innovative Development

ANNOTATION

This article analyzes the anthracnose disease of currents (*Vitis vinifera*), their biology, species composition, bioecology and morphology.

Keywords: anthracnose, fungus, fungicide, cultivar, disease, moisture.

Антракнознинг ватани – Европа. Шимолий Америкадан оидиум ва милдью ўтишидан олдин бу қитъада антракноз энг зарарли касаллик бўлган. Ҳозир баъзи қуруқ иқлимли минтақалардан ташқари узум экиладиган барча мамлакатларда, МДҲда Украина, Россия (Доғистон республикаси, Астрахан ва Ростов вилоятлари, Краснодар ва Ставропол ўлкалари), Молдавия, Кавказ орти ва Қозоғистонда тарқалган. Ўзбекистонда барча вилоятларда учрайди.

Касалликнинг зарари. Европанинг айрим, сернам минтақаларида антракноз билан жуда кучли зарарланиши ва ҳосил бермаслиги туфайли баъзи навлар экилмайди. Зарарланган токларнинг барглари ва гуллари тўкилиши, новдалари ўсишдан орқада қолиши ва узум кам тугилиши натижасида, ток ўсиши ва ҳосили пасаяди. Сурункали ва кучли зарарланган ток 3-4 йилдан сўнг нобуд бўлиши мумкин. Ўзбекистонда антракнознинг зарари катта.

Сернам об-ҳавода июнь ойининг бошида зарарланган токнинг Ҳусайни ва Қора кишмиш навлари баргларининг 28% йўқотиши мумкин. Кучли зарарланган Ҳусайни навининг ҳосили соғломларига кўра 3-5 марта камади.

Натижалар: Тажрибада ўсимликлар антракноздан фунгицидлар билан ҳимояланганда бир тупдан олинган узум ҳосили зарарланган назоратдаги 9,0 кг дан 22-24 кг гача (2,5-2,7 марта) кўпайган.

Хулосалар: Антракноз ривожланишига таъсир қилувчи асосий факторлар ҳарорат ва ҳавонинг нисбий намлигидир. Тез-тез ёмғир ва жала бўладиган мавсумларда касаллик айниқса кучли ривожланади. Замбуруғ конидиялари 2-32°C орасида (оптимум 24-26°C)

ўсиши ва токни зарарлаши мумкин. Инкубацион давр чидамсиз навларда 2°C да 13 кун, 24-32°C да 3-4 кун. Бир мавсумда қўзғатувчи 30 тагача авлод беради.

Токнинг антракноз касалигининг ток навларига тасири.

№	Ток навлари	Кучли зарарланадиган нав	Ўртача зарарланадиган нав	Чидамли нав
1	Нимранг	+	-	-
2	Тоифа	+	-	-
3	Пушти тоифи	-	+	-
4	Кишмиш	+	-	-
5	Гузал қора	+	-	-
6	Чилаки	+	-	-
7	Сояки	-	+	-
8	Тарнас	-	-	+
9	Пушти паркент	-	+	-
10	Марнай	-	-	+
11	Чарос	+	-	-
12	Каттакургон	+	-	-

Кучли зарарланадиган навларига тасири 42-94%.

Ўртача зарарланадиган навларига тасири 14-33%.

Чидамли навларига тасири 5%.

(+) –зарарланади.

(-) –зарарланмайди.

Тавсия қилинган асосий адабиёт манбаалари:

1. Ҳамраев А.Ш., Азимов Ж.А., Ниёзов Т.Б. ва б. Боғ, токзорларнинг заракунандалари, касалликлари ва уларга қарши кураш тизими. Тошкент: “Фан”, 1995, 160 б.
2. Набиев Ў. Мевазор ва токзорларнинг заракунанда ҳамда касалликлари ва уларга қарши кураш. Тошкент: “Ўзбекистон”, 1974, 48 б.
3. Ҳасанов Б.А., Очилов Р.О., Холмуродов Э.А., Гулмуродов Р.А. Мевали ва ёнғоқ мевали дарахтлар, цитрус, резавор мевали буталар ҳамда ток касалликлари ва уларга қарши кураш чоралари. Тошкент: “Office Print”, 2010, 316 б.